

Pohjanhyytelöjäkälä

Liten aspgelélav
Collema curtisporum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Pohjanhyytelöjäkälä on lehtimäinen, alustanmyötäinen ja pienehkö hyytelöjäkälä. Se on halkaisijaltaan yleensä enintään noin neljä senttimetriä, harvoin kookkaampi, ja väriltään tumman oliivinvihreä tai musta. Harjuisen ja kuhmuksen sekovarren liuskat turpoavat kosteina ja muuttuvat hyytelömäisiksi. Jäkälällä on yleensä punaruskeita kotelomaljoja, mutta niitä ei ole runsaasti. Pohjanhyytelöjäkälän voi yleensä erottaa muista samannäköisistä hyytelöjäkälästä pohjoisen levinneisyytensä, pienen koon sekä kotelomaljojen harvalukuisuuden perusteella, mutta varma määrittäminen voi edellyttää itiöiden mittaamista. Pohjanhyytelöjäkälä muistuttaa pientä, vaarantuneeksi luokiteltua haavanhyytelöjäkälää (*C. subnigrescens*).

Elinympäristö ja levinneisyys

Pohjanhyytelöjäkälä viihtyy pienilmastoltaan kosteilla paikoilla vanhojen haapojen rungolla. Useimmat kasvupaikat ovat purojen tai jokien varsilla, joissa pohjanhyytelöjäkälä kasvaa usein runsaina kasvustoina runkojen joen puoleisilla osilla. Osa kasvupaikoista on tuntureiden rinteillä. Jäkälä saattaa hyötyä lahosta ja pehmeästä kaarnasta, joka pidättää kosteutta paremmin kuin kova kaarna. Lajia tavataan erittäin harvinaisena Oulun Pohjanmaalta Kittilän Lappiin.

Nykytila ja uhkatekijät

Pohjanhyytelöjäkälä on taantunut vanhojen haavikkojen hakkuiden ja ojitusten seurauksena. Alle puolet tunnetuista nykyesiintymistä sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan pohjanhyytelöjäkälän kasvupaikalla huolehditaan vanhojen haapojen jatkumosta sekä sopivan kostean pienilmaston säilymisestä. Avohakkuista ja voimakkaita harvennushakkuista ei tehdä, ja kasvupaikkojen ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä. Varovainen alikasvoskuusten harvennus saattaa olla jäkälälle eduksi. Jotkut esiintymistä sijainnevat metsälain mukaisilla puronvarsilla tai lehdoissa.

Lähteet

Halonen, P., Tuukki, E., Puolasmaa, A. & Kaipainen, H. 1997. Suomen uhanalaisia lajeja: Pohjanhyytelöjäkälä (*Collema curtisporum*), lännenhyytelöjäkälä (*Collema nigrescens*) ja risahyytelöjäkälä (*Collema multipartitum*). Suomen ympäristö 73. Edita, Helsinki. 38 s.

Nitare, J. (toim.) 2000. Signalarten – indikatorer på skyddsvärd skog. Flora over kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 384 s.